

SJEFER MED MUNNKURV?

Storingsrepresentantene er amatører, men de skal fatte viktige beslutninger. Derfor må de kjenne de fagmilitære synspunktene i sakene de har til behandling uten at det er flikket på av departementets politiske ledelse og deres byråkrater, fremholder tidligere stortingsrepresentant Invald Godal.

AV INGVALD GODAL

På slutten av 1980-tallet, da den energiske og frittalende Fredrik Bull-Hansen var forsvarssjef og Johan Jørgen Holst forsvarsminister forsøkte sistnevnte å sette munnbind på førstnevnte. Stortinget reagerte kraftig på dette. Det ville ha forsvarssjefens faglige syn på saker og ting uten politisk siling eller dandering. Stortinget sørget derfor for at det i forsvarssjefens instruks er et eget punkt om hans rett og plikt til ekstern informasjon. Dette gjelder selvfølgelig både overfor Stortinget og det norske folk generelt.

Storingsrepresentantene er amatører, men skal fatte de endelige beslutningene om bl.a. noe så

viktig som landets forsvar. De er da helt avhengige av å kjenne de fagmilitære synspunktene i sakene de har til behandling. I hvilken grad de tar hensyn til disse er selvfølgelig opp til dem selv. Men de må kjenne de faglige standpunktene fullt og helt, og uten at disse er flikket på og justert av departementets politiske ledelse eller deres byråkrater. Dette er en helt nødvendig forutsetning for at Stortinget skal kunne gjøre en for landet skikkelig jobb.

I mine 12 år i Forsvarskomiteén opplevde jeg dette som en løpende kamp. Departementene (FD og UD) sørget bestandig for at vi fikk slik informasjon som bygget opp under deres eget syn og standpunkter, mens de stundom begrenset informasjon som kunne ha motsatt effekt. Denne kampen

ble i hovedsak utkjempet på to fronter: For det første måtte vi sikre oss kjennskap til de fagmilitære synspunktene og for det andre sikre tilgang på annen relevant informasjon fra eksterne kilder, for eksempel ved deltakelse i internasjonale fora og lignende.

La meg illustrere problemstillingen med et par eksempler.

Da spørsmålet om Norge skulle tiltre Ottawa-konvensjonen om forbud mot landminer var til behandling, lagde forsvarssjefen en utredning om konsekvensene. En av konklusjonene var at uten landminer ville egne tap kunne øke med inntil 25 prosent, i en forsvarskamp i Norge, eller i en skarp internasjonal operasjon. Hans rapport ble hemmeligstempelt av departementet og nevnte konsekvens var over hodet ikke nevnt i

departementets proposisjon til Stortinget. Heldigvis hadde forsvarssjefen sent en kopi direkte til komiteén. Men da forsvarsministeren ble klar over dette nektet han oss å bruke den i innstillingen. Stortinget skulle, med andre ord, inviteres til å gjøre vedtak uten at det, eller folk flest, kjente konsekvensene. Dette ga vi rolig blaffen i ettersom ingen har noe med å hemmeligstemple noe Forsvarssjefen har skrevet i en åpen rapport. Men at statsråden prøvde seg med noe slikt var høyst kritikkverdig og burde ha resultert i mistillit.

For Forsvarskomiteen var det også viktig å vite om det sto et relativt samlet fagmilitært miljø bak et bestemt standpunkt, eller om det forelå divergerende synspunkter av betydning. I denne sammenhengen var det spesielt viktig å kjenne eksempelvis generalinspektørens syn. Til tider merket vi at disse under høringene i komi-

teen bare sa det statsråden og eventuelt forsvarssjefen likte å høre. Skulle vi få vite hva de egentlig mente, måtte vi møte dem ute på byen. Dette var selvfølgelig helt uholdbart, og vi gjorde det klart overfor statsråden at dette var å hindre viktig informasjon i å tilflytte Stortinget, og at dersom det fortsatte ville vi reagere med mistillitsforslag.

Å integrere forsvarssjefen i departementet var, etter min mening, et meget uheldig grep, ikke minst i denne sammenhengen. Vi trenger en uavhengig, sterk og klar forsvarssjef som åpent gir uttrykk for sine meninger og sine råd til Stortinget så vel som til hele det norske folk.

Det forekommer meg at vi i senere tid har hatt en uheldig utvikling på dette området. Departementet synes å innskrenke forsvarssjefens mulighet til ekstern informasjon, samtidig som forsvarssjefen selv i betydelig grad

synes å ha innskrenket sine underordnedes anledning til å uttale seg. Et spesielt uheldig eksempel på dette er at den gruppen ved Stabsskolen som bl.a. fjernsynet benyttet som kommentator er nedlagt. Den var et verdifullt innslag i program om kriser rundt om i verden og var meget god og tilitvekkende reklame for forsvaret.

En av forsvarssjefens viktigste oppgaver er å fortelle det norske folk hva slags forsvar vi etter hans mening trenger i tiden som kommer. Dessverre begrenser dagens forsvarssjef seg til å fortelle hvilket forsvar man kan få for en mer og mindre tilfeldig valgt størrelse på forsvarsbudsjettet. Dermed blir forsvarsdebatten hengende i løse luften, og han selv har i realiteten meldt seg ut av den. Man prøvde seg jo med et slikt opplegg også på 1930-tallet. Jeg ser ingen grunn til å gjenta fadeseene fra den gang.

Ingvald Godal er tidligere stortingsrepresentant for Høyre

Alfa, Bravo, Charlie..Omega?

Stabburet fiskepålegg inneholder rikelig med Omega-3 fettsyrer
- Sunt og godt for kroppen!

Stabburet AS, Postboks 711, 1411 Kolbotn, tlf 66816100
www.stabburet.no http://produktkatalog.stabburet.no 800 33 005

Stabburet